

COVID-19: Bankacılık Sektöründe Alınan Önlemler (II)

Giriş

Koronavirüs Covid-19 (**Covid-19**) salgını ile bağlantılı risklerin azaltılması ve bilhassa bankacılık sektörü ile finansal piyasaların salgının olumsuz sonuçlarından etkilenmemesi adına hükümet ve düzenleyici kurumlar tarafından alınan önlemleri, [14 Nisan 2020 tarihli bilgi notumuzda](#) ele almıştık. Bu konudaki ilk bilgi notumuzu takiben, düzenleyici kurumlar birtakım önlemler almaya devam etmiş olup bu bilgi notunda, bankacılık sektöründe alınan son önlemler ele alınmaktadır.

Döviz Cinsinden Türev İşlemlere İlişkin Önlemler

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (**BDDK**), Covid-19 salgını kaynaklı küresel piyasalardaki dengesizlikler ve risklerin artmış olması nedeniyle, söz konusu risklerin yönetilmesi ve finansal istikrarın korunmasına yönelik olarak atılan adımların ve alınan tedbirlerin etkinliğini artırmak bakımından türev işlemlere ilişkin yeni önlemler almıştır.

Bu kapsamda almış olduğu 12 Nisan 2020 tarihli ve 8989 sayılı kararı ile BDDK, 09 Şubat 2020 tarihli ve 18 Aralık 2019 tarihli basın açıklamaları neticesinde atılan adımların ve alınan tedbirlerin kapsamını kararda belirtilmeyen diğer hususların aynen uygulanmaya devam edilmesi kaydıyla yeniden düzenlemiştir. Bu doğrultuda bankaların, yurt dışı yerleşiklerle vadede TL alım yönünde gerçekleştirecekleri para swapı, forward, opsiyon ve diğer türev işlemler için:

- Özkaynakların %10'u nispetinde belirlenmiş olan sınırlamanın, %1 olarak yeniden belirlenmesine;
- Sınırlamaya dahil edilen işlemlerin hesaplamasında kullanılan vadeye göre farklı dikkate alınma oranları uygulamasının kaldırılmasına; ve
- Söz konusu işlemlerin anlaşılan vadeden önce her ne sebeple olursa olsun bozulmak istenmesi, veya vadesinin uzatılmasının istenmesi durumunda BDDK'nın yazılı onayının alınmasına karar verilmiştir.

Ayrıca bankaların, yurt dışı yerleşiklerle vadede TL satım yönünde gerçekleştirecekleri para swapı, forward, opsiyon ve diğer türev işlemler için:

- Söz konusu işlem tutarları toplamının, bankaların en son hesaplanan yasal özkaynaklarına oranının hiçbir takvim gününde (i) vadesine 7 gün kalan işlemler için %1'i, (ii) vadesine 30 gün kalan işlemler için %2'yi, (iii) vadesine 1 yıl kalan işlemler için %10'u geçmemesine; ve
- Her ne sebeple olursa olsun söz konusu işlemlerin anlaşılan vadeden önce bozulmak istenmesi, veya vadesinin uzatılmasının istenmesi durumunda BDDK'nın yazılı onayının alınmasına karar verilmiştir.

Bankaların Risk Hesaplamasına İlişkin Önlemler

BDDK'nın 16 Nisan 2020 tarihli ve 8999 sayılı kararı ile kredi karşılıklarına esneklik sağlayacak bir düzenleme hayata geçti. Bu düzenleme ile bankaların Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetiminden olan ve YP cinsinden düzenlenen alacaklarına Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik kapsamında Standart Yaklaşım uyarınca kredi riskine esas tutar hesaplamasında %0 risk ağırlığı uygulanabilmesine olanak sağlandı.

Bankaların Aktif Rasyo Hesaplamasına İlişkin Önlemler

BDDK'nın 18 Nisan 2020 tarihli ve 9000 sayılı kararı ile aldığı, daha sonra 30 Nisan 2020 tarihli ve 9003 sayılı kararı ile kapsamında birtakım eklemeler ve değişiklikler yaptığı bir başka önlem ise bankaların aşağıdaki formülü kullanarak haftalık bazda "aktif rasyosu" (AR) hesaplamasıdır. Söz konusu kararlar uyarınca, 01 Mayıs 2020'den başlamak üzere bankalar, haftalık bazda AR hesaplamalarında aşağıda belirtilen formülü uygulayacaklardır:

$$- AR = [Krediler + (Menkul Kıymetler \times 0,75) + (TCMB^1 Swap \times 0,5)] / TL Mevduat + (YP Mevduat \times 1,25)$$

Ayrıca, yukarıda formülüne yer verilen AR solo bazda hesaplanacak ve fakat kalkınma ve yatırım bankaları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesindeki bankalar bu düzenlemeden muaf tutulacaktır. Bununla birlikte, BDDK'nın verilerine göre 31 Mart 2020 tarihi itibarıyla, bankalar mevduatı hariç olmak üzere, [TL Mevduat + YP Mevduat] toplamı 5 milyar TL'nin altında kalan bankalara 31 Aralık 2020 tarihine kadar bu düzenlemeye uyum için süre tanınmıştır.

BDDK, sözü geçen kararlarda AR formülünün pay ve paydasında yer alan kalemlerin kapsamına da yer vermiş olup bu doğrultuda "Krediler", "Menkul Kıymetler", "TCMB Swap" "TL Mevduat" ve "YP Mevduat" kalemlerinin nasıl hesaplanacağı ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

Değinilmesi gereken bir diğer önemli nokta ise, her ay sonu itibarıyla AR'nin, o aya ilişkin aylık ortalamasının mevduat bankaları için %100'ün, katılım bankaları için %80'in altına düşmemesi gerektiğidir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu Madde 148(1)(a) uyarınca baz alınacak, kanuni sınırlara aykırılık oluşturan aşım tutarının ise, ilgili ay sonu itibarıyla AR değeri %100'ün altında olan mevduat bankaları ve %80'in altında olan katılım bankaları için, rasyoyu sırasıyla %100 ve %80 düzeyine getirecek paydaki değişim tutarı olarak hesaplanmasına karar verilmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca bankalara, aykırılık tutarının %5'ine kadar idari para cezası uygulanabilecektir.

Takasbank'ın Faaliyet İzininin Genişletilmesi

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 28 Nisan 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan kararları uyarınca, İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'nin (**Takasbank**) "Taahhüt Alım Satım Bedelinin Takasbank Aracılığı ile Ödenmesi" ve "Tezgâh üstü türev ürünler için takas ve merkezi karşı taraf hizmeti sunmak" faaliyetlerini yerine getirebilmesine izin verilmiştir.

Türk Lirası Kaynaklarının Yurt İçinde Daha Verimli Kullanılmasına Yönelik Önlemler

BDDK, kamu ve özel kesimin iç finansman ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla TL kaynakların yurt içinde daha verimli değerlendirilmesine yönelik bir düzenleme yaptı. BDDK'nın 05 Mayıs 2020 tarih ve 9010 sayılı kararı uyarınca, Covid-19 salgınıyla ilgili olarak ortaya çıkan olağanüstü koşullar ortadan kalkıncaya kadar uygulanmak üzere;

- Bankaların, yurt dışındaki konsolidasyona tabi kredi kuruluşu ve finansal kuruluş niteliğini haiz ortaklıkları ile yurt dışındaki şubeleri de dahil olmak üzere, yurt dışında yerleşik finansal kuruluşlara yapacakları TL plasmanlar, TL depo, TL repo ve TL kredilerin toplamının bankaların en son hesapladıkları yasal özkaynaklarının %0,5'i ile sınırlandırılmasına,

¹ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.

- Söz konusu oranın günlük olarak solo bazda hesaplanmasına, ve
- Mevcut aşımın giderilinceye kadar yeni bir işlem yapılmamasına ve bu mahiyetteki vadesi gelen işlemlerin yenilenmemesine karar verilmiştir.

Sonuç

Özetle, Covid-19 salgını hasebiyle küresel piyasalardaki dengesizlikler ve riskler artmış olup bu durumun Türk bankacılık sektörü ile finansal piyasaları etkilememesi amacıyla düzenleyici kurumlar tarafından tedbirler alınmaya devam edilmektedir. Hükümet veya düzenleyici kurumlar tarafından hayata geçirilen, bankacılık ve finans alanını etkileyebilecek ilave önlemler, piyasa katılımcıları tarafından yakından takip etmeli ve Türkiye’de gerçekleştirilecek tüm işlemler bu değişiklikler ışığında planlamalıdır.

**Saygılarımızla,
Gökçe Avukatlık Ortaklığı**

Bu not, 08 Mayıs 2020 tarihine kadar söz konusu olan gelişmeler ışığında, konu hakkında genel bir bilgilendirme yapmak amacıyla hazırlanmış olup somut olaylar özelinde bir değerlendirmeye içermemektedir. Bu not vergisel konularda bir görüş içermez. Bu notta yer alan bilgiler her durum için özel koşullara bağlı olarak farklılık gösterebilir ve Gökçe Avukatlık Ortaklığı bu durumlardan sorumlu tutulamaz.